

**ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**« ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ »
5^ο ΕΞΑΜΗΝΟ**

1^η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ
ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ Σ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
Επίκουρος Καθηγητής Δ.Π.Θ.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ :

Είναι η διάταξη που μετατρέπει τη μηχανική ενέργεια σε ηλεκτρική και αντίστροφα.

ΓΕΝΝΗΤΡΙΑ :

Μηχανική Ενέργεια - Απώλειες = Ηλεκτρική Ενέργεια.

ΚΙΝΗΤΗΡΑΣ :

Ηλεκτρική Ενέργεια - Απώλειες = Μηχανική Ενέργεια.

Κάθε Ηλεκτρική Μηχανή μπορεί να εργάζεται είτε ως γεννήτρια είτε ως κινητήρας.

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΤΗΣ (Μ/Σ) :

Είναι η διάταξη που μετατρέπει εναλλασσόμενη Ηλεκτρική Ενέργεια με συγκεκριμένο πλάτος τάσης σε εναλλασσόμενη Ηλεκτρική Ενέργεια με διαφορετικό πλάτος τάσης.

- **ΑΡΧΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ**
- **ΕΙΔΗ ΕΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ**
- **ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
- **ΑΠΩΛΕΙΕΣ – ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ**
- **ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ**
- **ΙΣΟΔΥΝΑΜΟ ΚΥΚΛΩΜΑ**
- **ΑΣΚΗΣΕΙΣ**
- **ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΗ ΕΞΟΔΟΥ**
- **ΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΡΟΦΩΝ**
- **ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΙΝΗΤΗΡΩΝ**
- **ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ**

Ηλεκτρικές Μηχανές

Συνεχούς
Ρεύματος Σ.Ρ.
D.C.

Εναλλασσόμενου
Ρεύματος Ε.Ρ.
A.C.

Με Ξένη
Διέγερση

Με
Αυτοδιέγερση

Σύγχρονες

Ασύγχρονες
ή
επαγωγικές

- A) Παράλληλη διέγερση
- B) Διέγερση σειράς
- Γ) Σύνθετη διέγερση

ΑΡΧΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ

ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ Μ / Σ :

Η ύπαρξη και η δράση ενός μαγνητικού πεδίου στο εσωτερικό τους.

ΜΑΓΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

- Ένας ρευματοφόρος αγωγός παράγει γύρω του μαγνητικό πεδίο.
- Ένα χρονικά μεταβαλλόμενο μαγνητικό πεδίο του οποίου οι δυναμικές γραμμές διέρχονται μέσα από κάποιο πηνίο (αγωγός σε σπείρες), επάγει τάση στα άκρα του πηνίου. (M / Σ).
- Σε ένα ρευματοφόρο αγωγό που βρίσκεται μέσα σε μαγνητικό πεδίο εξασκείται μια δύναμη εξ επαγωγής. (*Κινητήρας*) .
- Στα άκρα ενός αγωγού που κινείται μέσα σε μαγνητικό πεδίο επάγεται κάποια τάση. (*Γεννήτρια*) .

NΟΜΟΣ AMPERE :

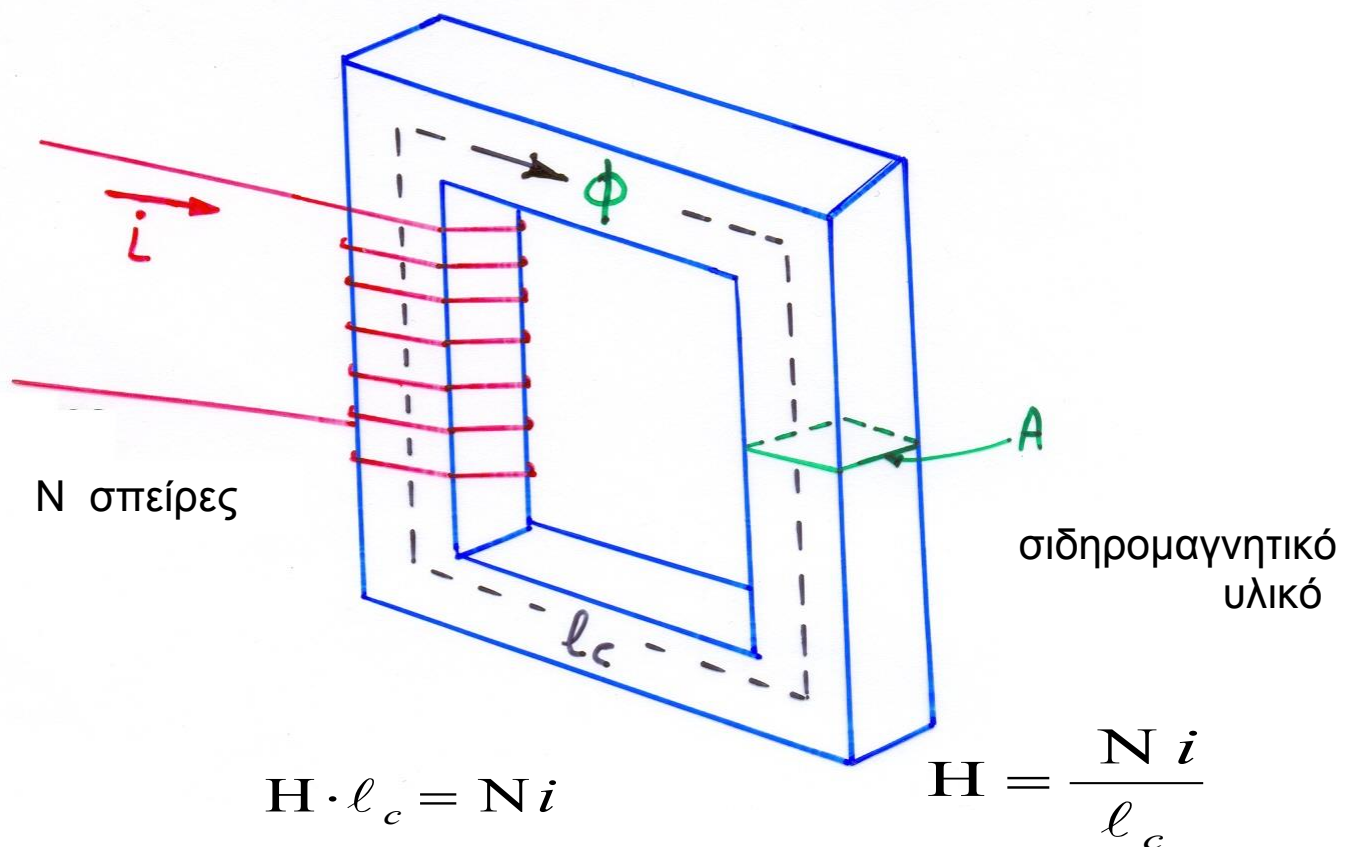
Το μαγνητικό πεδίο που αναπτύσσεται γύρω από ένα ρευματοφόρο αγωγό διέπεται από το Νόμο του Ampere :

$$\oint \mathbf{H} d\mathbf{l} = \mathbf{I}_{net}$$

όπου

$\mathbf{H}$: η ένταση του μαγνητικού πεδίου η οποία παράγεται από το ρεύμα $\mathbf{I}_{net}$ (At/m).

$\mathbf{I}_{net}$: ρεύμα ρευματοφόρου αγωγού (A).

ΜΑΓΝΗΤΙΚΗ ΕΠΑΓΩΓΗ

$$\mathbf{B} = \mu \mathbf{H}$$

όπου

$\mathbf{H}$: η ένταση του μαγνητικού πεδίου (At/m)

μ : μαγνητική διαπερατότητα του υλικού (H / m)

$\mathbf{B}$: μαγνητική επαγωγή (T = Wb / m²)

- Η ένταση (H) του μαγνητικού πεδίου εκφράζει την « προσπάθεια » του ρεύματος για την δημιουργία του πεδίου και
- Η μαγνητική διαπερατότητα (μ) εκφράζει την σχετική ευκολία που παρουσιάζει η ανάπτυξη ενός μαγνητικού πεδίου στο συγκεκριμένο υλικό.

$$\mu_0 = 4 \pi \times 10^{-7} \text{ H/m}$$

μαγνητική διαπερατότητα κενού

$$\mu_r = \mu / \mu_0$$

σχετική μαγνητική διαπερατότητα

ΜΑΓΝΗΤΙΚΗ ΡΟΗ

Η συνολική μαγνητική ροή σε μια συγκεκριμένη περιοχή δίνεται από την εξίσωση :

$$\Phi = \int_A \mathbf{B} \cdot d\mathbf{A} \quad (\text{Wb})$$

όπου

$d\mathbf{A}$: η στοιχειώδης μονάδα επιφάνεια της διατομής του πυρήνα. (m^2)

$\mathbf{B}$: η μαγνητική επαγωγή $(\text{T} = \text{Wb} / \text{m}^2)$

Αν

- το διάνυσμα της μαγνητικής επαγωγής είναι κάθετο στο επίπεδο της διατομής A και το μέτρο της σταθερό σε όλη την περιοχή ,
- και το υλικό του πυρήνα είναι τέτοιο που να περιορίζει όλο το μαγνητικό πεδίο που παράγει το ρεύμα εντός του πυρήνα τότε

Η συνολική μαγνητική ροή δίνεται από τη σχέση :

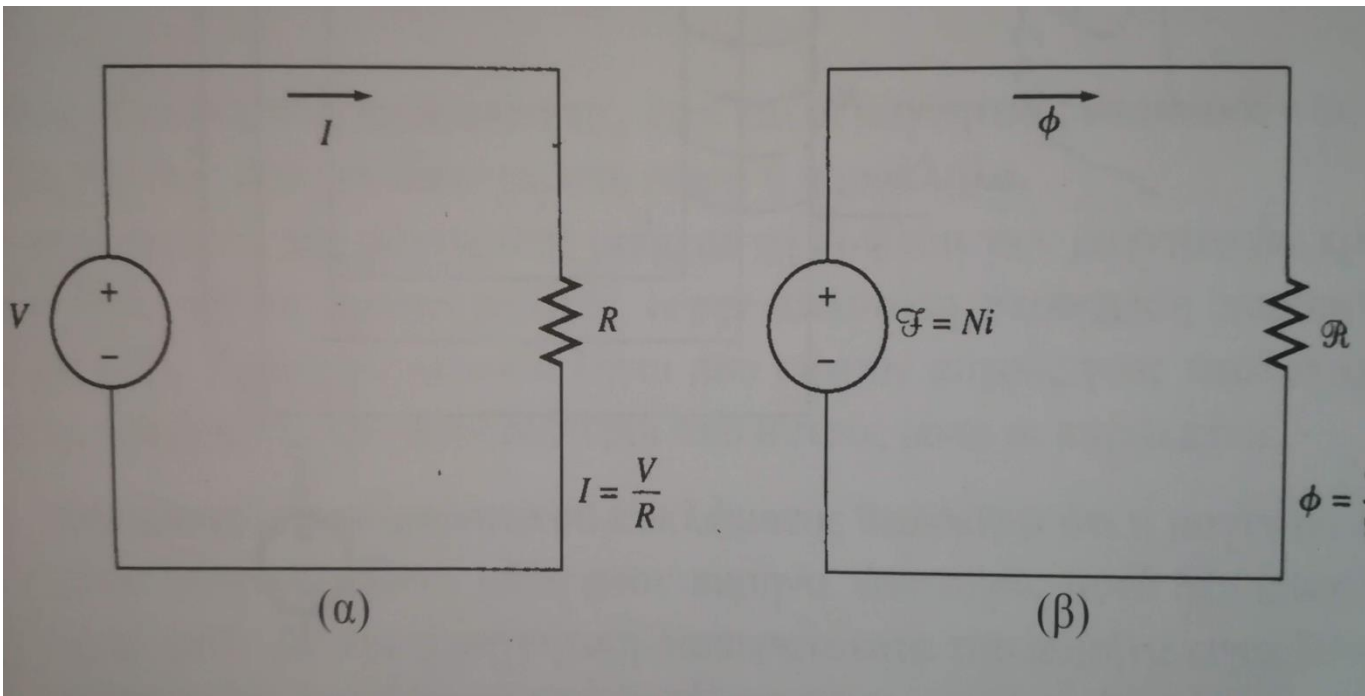
$$\Phi = B \cdot A = \mu N i A / l_c$$

και ισχύει $F = \Phi \cdot R = N i$ (At)

όπου F η μαγνητεγερτική δύναμη $(\text{M.E.}\Delta.)$

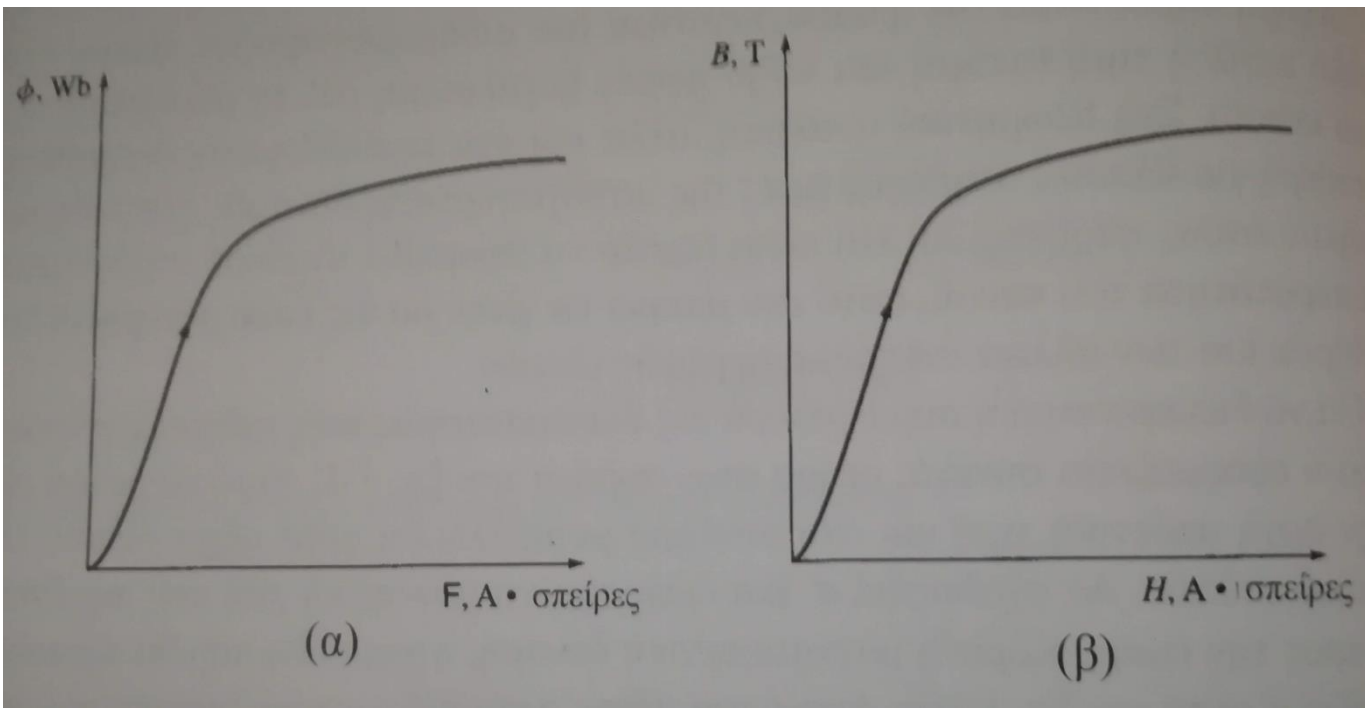
R η μαγνητική αντίσταση (At / Wb)

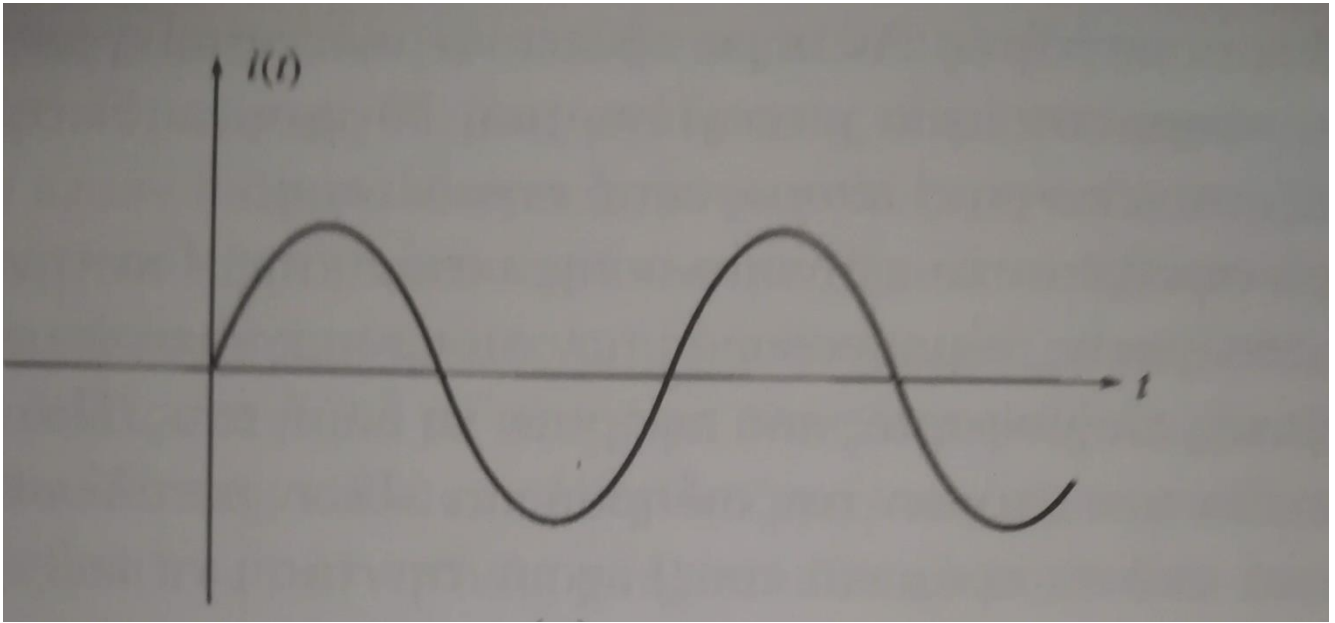

α) Ηλεκτρικό κύκλωμα
κύκλωμα

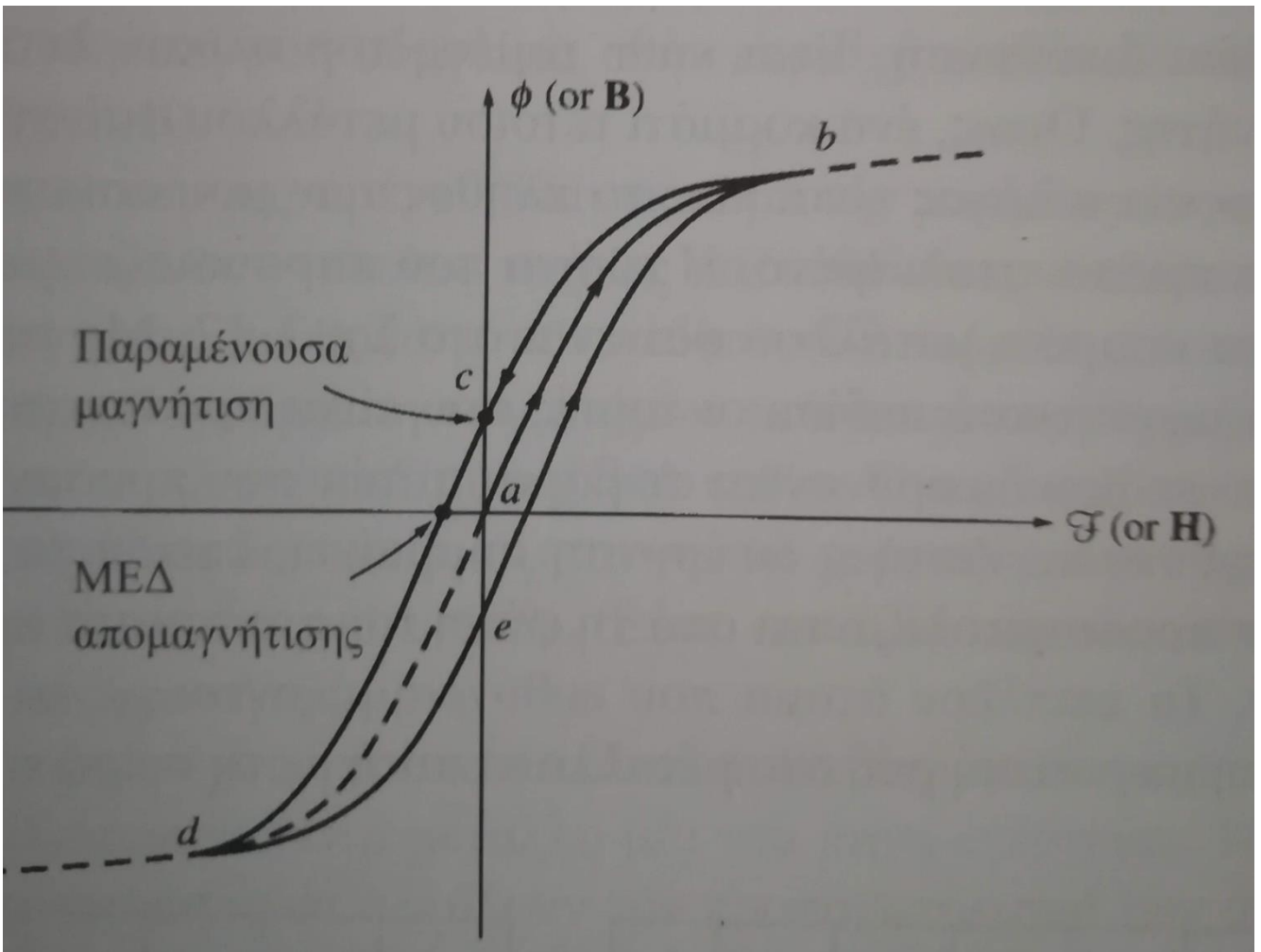
β) Μαγνητικό

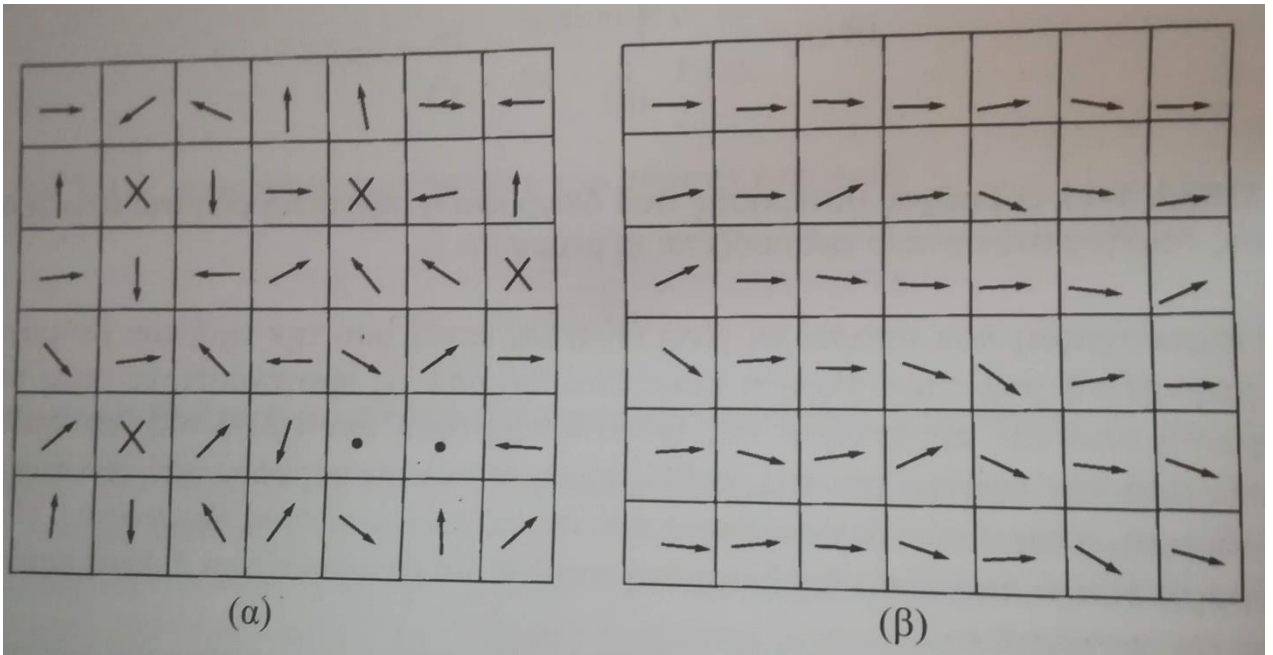
Καμπύλη μαγνήτισης – Κορεσμός

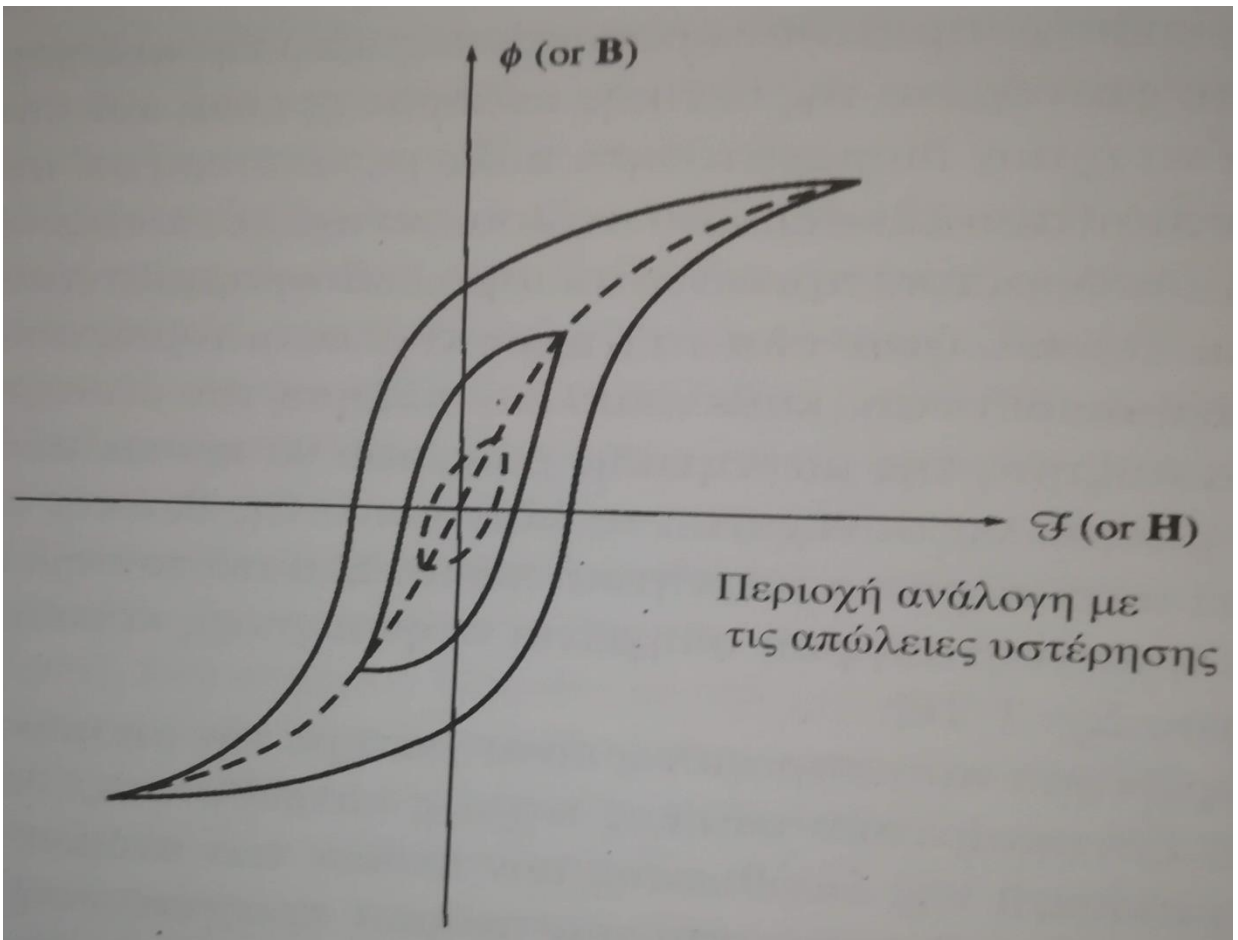
Εναλλασσόμενο ρεύμα $i(t)$

Βρόχος υστέρησης

Σιδηρομαγνητικό υλικό με
 α) τυχαία προσανατολισμένους τομείς
 β) ευθυγραμμισμένους τομείς

NΟΜΟΣ ΤΟΥ FARADAY

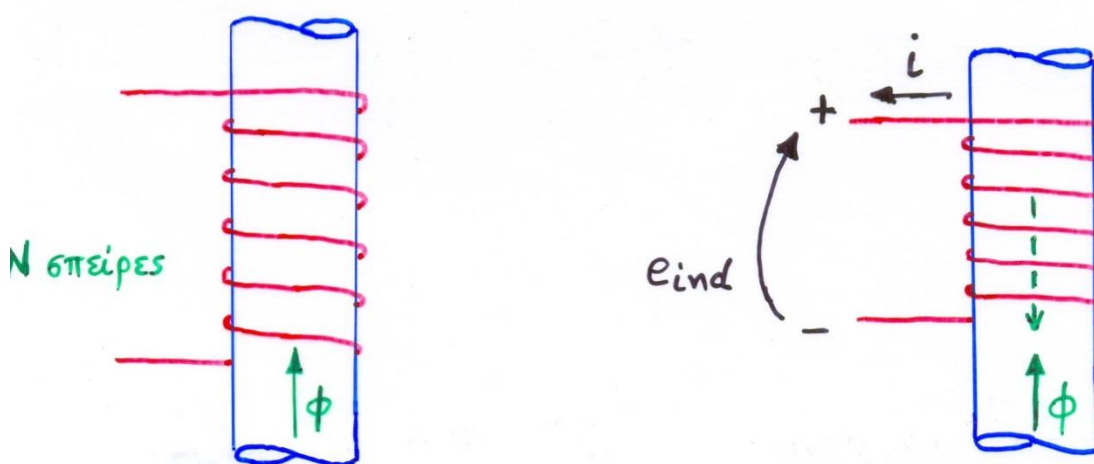
Τάση εξ επαγωγής στα άκρα πηνίου ενός χρονικά μεταβαλλόμενου μαγνητικού πεδίου.

$$e_{ind} = - \frac{d\Phi}{dt}$$

Η τάση που επάγεται στα άκρα του πηνίου είναι ανάλογη με το ρυθμό μεταβολής της μαγνητικής ροής ως προς το χρόνο.

Αν το πηνίο έχει N σπείρες και από κάθε σπείρα περνάει η ίδια μαγνητική ροή

$$e_{ind} = - N \frac{d\Phi}{dt}$$

ΔΥΝΑΜΗ ΕΞ ΕΠΑΓΩΓΗΣ (LAPLACE)

Σε ένα ρευματοφόρο αγωγό που βρίσκεται μέσα σε μαγνητικό πεδίο εξασκείται μια δύναμη εξ επαγωγής (Δύναμη Laplace).

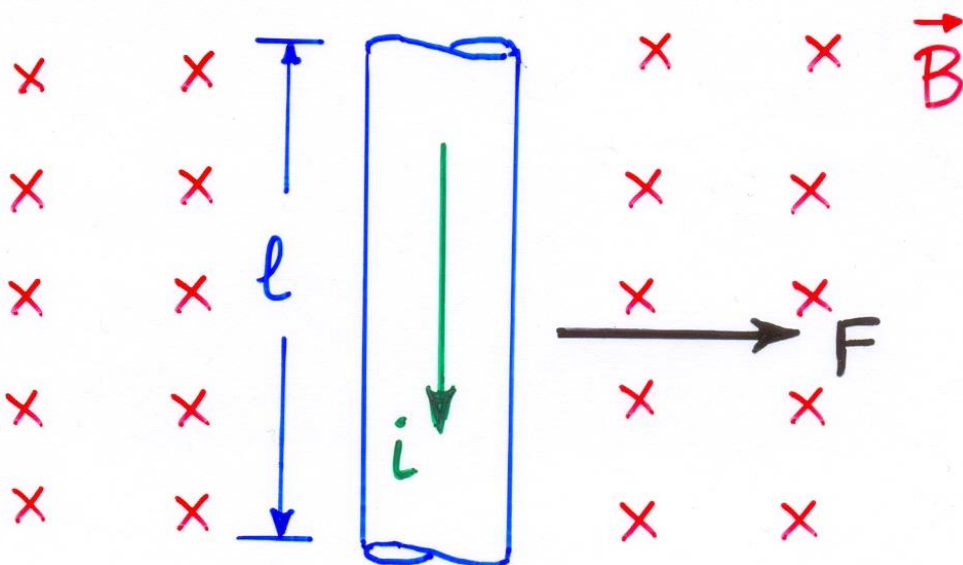
$$\mathbf{F} = i (\mathbf{l} \times \mathbf{B})$$

όπου

i : η ένταση του ρεύματος

$\mathbf{l}$: το διάνυσμα που έχει μέτρο το μήκος του αγωγού και φορά αυτή του ρεύματος

$\mathbf{B}$: το διάνυσμα της μαγνητικής επαγωγής

Το μέτρο της δύναμης αυτής είναι :

$$F = i l B \sin \theta$$

όπου θ η γωνία που σχηματίζουν μεταξύ τους ο αγωγός και το διάνυσμα της μαγνητικής επαγωγής.

ΤΑΣΗ ΕΞ ΕΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΑΚΡΑ ΑΓΩΓΟΥ ΠΟΥ ΚΙΝΕΙΤΑΙ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΑΓΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Στα άκρα ενός αγωγού που κινείται με τον κατάλληλο προσανατολισμό μέσα σε μαγνητικό πεδίο επάγεται κάποια τάση.

$$e_{ind} = (\mathbf{v} \times \mathbf{B}) \cdot \mathbf{l}$$

όπου

$\mathbf{v}$: η ταχύτητα του αγωγού

$\mathbf{B}$: το διάνυσμα της μαγνητικής επαγωγής

$\mathbf{l}$: το διάνυσμα που έχει μέτρο το μήκος του αγωγού που βρίσκεται μέσα στο μαγνητικό πεδίο

